Evaluatie Cameratoezicht 2018-2025

Gemeente
EDAM
VOLENDAM

Ondernemend en betrokken.

Inhoud

1.Inleiding 2
2. Aanleiding inzet cameratoezicht 2018 2
3. Evaluatie cameratoezicht 2018 – 2025 2
3.1 Resultaten 2
3.2 Knelpunten 3
4 Technische toestand huidige camera-installatie 4
4.1 Technische camera-installatie 4
4.2 Functionele knelpunten in positionering 4
4.3 Operationeel belang voor handhaving en opsporing 4
5. Conclusies 5
6 Aanbeveling 6
6.1 Herpositionering van camera's 7
6.2 Vervanging camera's installatie 7
6.3 Uitkijken in eigen beheer en regie 7

1.Inleiding

Cameratoezicht is sinds 2018 in de gemeente Edam-Volendam ingezet als een belangrijk instrument ter bevordering van de veiligheid en handhaving in de openbare ruimte. De inzet ervan was gericht op het voorkomen en signaleren van ordeverstoringen en strafbare feiten alsmede het ondersteunen van de politie bij de opsporing van incidenten. Sinds 2018 wordt cameratoezicht toegepast in het havengebied en de horecakern van Volendam — plekken die jaarlijks grote aantallen bezoekers trekken.
Volgens recente schattingen ontvangt Volendam jaarlijks minimaal één miljoen bezoekers, waarvan het merendeel dagjesmensen betreft. Deze constante toestroom van toeristen zorgt niet alleen voor een economische impuls, maar brengt ook veiligheidsvraagstukken met zich mee. Ook het bruisende uitgaansleven in Volendam, dat een regionale uitstraling en functie heeft, vraagt om toezicht en interventies. En dan heeft Edam-Volendam jaarlijks een groot aantal evenementen waarvan de kermissen in de nazomer grote uitschieters zijn. Ook hierin is cameratoezicht ingezet.
In de aanloop naar een nieuwe periode is het van belang terug te kijken op de achterliggende periode en de voor en nadelen te evalueren. Vanuit die ervaringen als startpunt, kan dit document de basis zijn voor een nieuwe periode van cameratoezicht in de gemeente Edam-Volendam.

2. Aanleiding inzet cameratoezicht 2018

In 2018 is besloten om cameratoezicht te gaan inzetten. In het projectplan daartoe werd het als volgt samengevat:
In het programmaplan 2018-2022 worden 'Het Zuideinde' en 'De Dijk' genoemd als gebieden met een sterke horecaconcentratie waar verstoringen van de openbare orde zoals uitgaansoverlast een terugkerend probleem zijn. In het programmaplan wordt de ambitie uitgesproken om cameratoezicht in te gaan zetten in deze gebieden met als doel de veiligheid en veiligheidsbeleving positief te beïnvloeden. In dit collegeadvies wordt het college geïnformeerd over het cameraplan dat voorziet in het proces om cameratoezicht te gaan implementeren middels het doorlopen van een aanbestedingstraject. Daarnaast wordt het college geïnformeerd over het besluit om - vooruitlopend op de aanbestedingsprocedure - vijf camera's te plaatsen in het centrum van Volendam, dit middels een aanwijzingsbesluit. Het aanwijzingsbesluit is een bevoegdheid van de burgemeester.

3. Evaluatie cameratoezicht 2018 – 2025

3.1 Resultaten

De resultaten van cameratoezicht laten zich lastig kwantificeren. Het cameratoezicht heeft in de afgelopen jaren aantoonbaar bijgedragen aan de handhaving van de openbare orde. Zo heeft het systeem geholpen bij de opsporing en afhandeling van verschillende incidenten:

- 2019: 1 zaak opgelost met behulp van camerabeelden
- 2020: 3 zaken
- 2021: 7 zaken
- 2022: 9 zaken
- 2023: 1 zaak
- 2024: 8 zaken

  Wij kunnen niet inhoudelijk ingaan op de incidenten WPG

Deze cijfers benadrukken de toegevoegde waarde van cameratoezicht als preventief en repressief middel. De inzet ervan draagt bij aan het gevoel van veiligheid bij zowel inwoners als bezoekers en vormt een belangrijk onderdeel van het bredere veiligheidsbeleid van Edam-Volendam. Tijdens grootschalige evenementen zoals de jaarlijkse kermis in Edam en Volendam worden er wél extra maatregelen getroffen. Er worden dan tijdelijk extra camera's geplaatst die live worden uitgekeken, zodat er snel en adequaat kan worden ingegrepen bij mogelijke ongeregeldheden.

- Voorbeeld:
  Kermis live uitkijken zichtbaar een groep die zich manifesteren op de haven in de nabijheid van 't Gat. De groep wordt goed in de gaten gehouden door cameratoezicht die constateert afwijkend gedrag van een aantal personen. De groep zoek confrontatie, door het goed analyseren van de observant is er meteen actie ondernomen met de veiligheidsdiensten; beveiliging handhaving en politie.

Nog voor dat de eerst klap viel werden deze bezoekers meteen staande gehouden en gecontroleerd.
Hiermee is een mogelijk grootte vechtpartij voorkomen.

3.2 Knelpunten

Beperkingen van cameratoezicht
Hoewel cameratoezicht in Edam-Volendam aantoonbaar bijdraagt aan het verbeteren van de veiligheid, kent het systeem ook zijn beperkingen. Niet alle incidenten kunnen worden vastgelegd of opgelost met behulp van camerabeelden.
De beelden worden weliswaar opgenomen, maar niet dagelijks in real-time gemonitord. Dit betekent dat het kan voorkomen dat een camera op het cruciale moment nét niet goed gericht staat, waardoor een incident buiten beeld valt.

- *Voorbeeld 1: Ruzie bij taxistandplaats Havenhof*
  Tijdens een vechtpartij waarbij een man lichamelijk letsel opliep nadat hij door meerdere personen werd belaagd, bleek het incident zich net buiten het gezichtsveld van de dichtstbijzijnde camera te hebben afgespeeld. Ondanks aangifte van mishandeling en het terugkijken van de beelden, luidde de conclusie: "incident buiten zicht van de camera".

- *Voorbeeld 2: Zakkenrollerij in het havengebied*
  In het toeristische centrum werden verdachten van zakkenrollerij kort in beeld gebracht. Een observant volgde hen via de camerabeelden en gaf signalementen door aan de handhavers. Door het zicht dat belemmerd werd door zonweringen en borden, raakten de verdachten echter uit beeld en konden zij niet meer worden gevolgd of aangehouden.

Een belangrijke oorzaak hiervan is dat het toezicht niet continu live wordt uitgekeken i.v.m. capaciteit aan de politie zijde. Voor de vrijdag en de zaterdag heeft gemeente Edam-Volendam convenant opgesteld waarin is afgesproken dat de Boa's van Purmerend (cameraobservanten) live uitkijken voor Edam-Volendam. Op basis van de ervaringen is vastgesteld dat er vanuit het oogpunt van eigen regie en lokale invulling aanleiding is om de huidige werkwijze te heroverwegen.
Vanuit veiligheidsoogpunt wordt daarom geadviseerd het convenant in de huidige vorm te herzien e nde inzet van live cameratoezicht te beleggen bij de reeds opgeleide Boa's van Edam-Volendam. Hiermee wordt beter aangesloten bij de gewenste operationele aansturing.

Voorbeeld voetbal:

- *Gemeentelijk toezicht rond het stadion*
  De gemeente Edam-Volendam zet cameratoezicht in rondom het uitgaans- en stadiongebied, met als doel om openbare orde te bewaken en politieonderzoek te ondersteunen
- *Incidentenrespons en extra maatregelen*
  Na meerdere clash-incidenten (zoals bij Volendam–Emmen en Fortuna Sittard begin 2023), hebben FC

Volendam, gemeente en politiemaatregelen geïntroduceerd: bussluizen, afsluiting van looproutes en verlenging van verblijfsduur in uitvakken Cameratoezicht speelt hier een ondersteunende rol om orde te monitoren naderhand.

- ***Nationale trend: camera-inzet in voetbalstadions***
  Algemeen in Nederland wijst beleid richting 'verscherpt' of 'slim' cameratoezicht, waarbij systemen geluid, samenscholingen of discriminerende spreekkoren detecteren In Eredivisie-stadions ontbreken echter vaak gezichtsherkenningstechnologie om privacy beperkingen (AVG)
- ***Doel en beperkingen bij Volendamse wedstrijden***
  De inzet richt zich vooral op crowd control en ondersteuning van fysieke beveiliging. Innovatie in slimme detectietechnologie is nog beperkt, maar bestaande camera's helpen wel bij bewijsvoering, samenhangend met huisregels en veiligheidscultuur in het stadion.

Deze voorbeelden benadrukken het belang van strategische cameraplanning, dynamisch toezicht en de noodzaak tot aanvullende maatregelen zoals betere dekking, live-monitoring op piekmomenten en nauwere samenwerking tussen toezichtcentrale, politie en Boa's.

4 Technische toestand huidige camera-installatie

4.1 Technische camera-installatie

- De camera's worden al 7 jaar gebruikt, wat de gangbare technische levensduur van dergelijke systemen ruim overschrijdt.
- Zowel de hardware (camera's, lenzen, bekabeling, printplaten) als de software (beeldverwerking, opslag, beveiliging) is verouderd.
- Uit een analyse van Securitas blijkt:
  - Gebrekkige beeldkwaliteit bij weinig licht.
  - Verouderde besturingssoftware zonder actuele beveiligingsupdates.
  - Slechte integratie met moderne opsporingssystemen (zoals ANPR, gezichtsherkenning, Ai).
  - Afgelopen 2 jaar frequente storingen en dure vervangingen van hardware onderdelen.

4.2 Functionele knelpunten in positionering

- Sinds 2018 zijn er fysieke veranderingen in het straatbeeld:
  - Uitbreiding van horeca-terrassen.
  - Plaatsing van zonneschermen en parasols.
  - Nieuwe bebouwing of verplaatsing van objecten.
- Hierdoor is het gezichtsveld van meerdere camera's beperkt geraakt.
- Kritieke zichtlijnen op risicovolle punten (bijv. drukke horecagebieden of toeristische routes) zijn deels weggevallen.

4.3 Operationeel belang voor handhaving en opsporing

- Politie en handhaving maken intensief gebruik van camerabeelden bij:
  - Opsporing van strafbare feiten (diefstal, zakkenrollerij).
  - Ondersteuning bij openbare orde-incidenten (rellen, opstootjes).
  - Analyse en reconstructie van incidenten.
- In meerdere onderzoeken bleken de beelden echter onbruikbaar:
  - Lage resolutie of onscherpte.
  - Cruciale gebeurtenissen buiten beeld.
  - Geen herkenning van verdachten of voertuigen.

6 Positionering

De fysieke omgeving waarin camera's opereren is bovendien continu aan verandering onderhevig. Nieuwe bouwwerken, gewijzigde gevelindelingen, plaatsing van zonneschermen of reclameborden en groenvoorziening kunnen het zicht van een camera belemmeren of zelfs volledig blokkeren. Dit kan ertoe leiden dat bepaalde gebieden — die oorspronkelijk wél goed in beeld waren — niet langer effectief gemonitord worden. Een statisch cameraplan voldoet in zulke gevallen niet meer aan de actuele veiligheidsbehoefte.

- Uitvoering van een nieuwe toezichtscan om de optimale cameraposities te bepalen.
- Herplaatsing met oog op zichtlijnen, risicolocaties (horeca, toerisme) en veranderde infrastructuur.

Een belangrijk aandachtspunt in de verdere optimalisering van het cameratoezicht binnen de gemeente Edam-Volendam is de herpositionering van bestaande camera's. Zoals uit praktijkvoorbeelden blijkt, zijn sommige incidenten onopgemerkt gebleven omdat deze net buiten het gezichtsveld van de camera's plaatsvonden. De effectiviteit van cameratoezicht is sterk afhankelijk van de juiste positionering, met een goed overzicht op risicovolle locaties zoals horecagebieden, taxistandplaatsen en drukbezochte toeristische plekken.

Veroudering/slijtage
De camera's worden al 7 jaar gebruikt, wat de gangbare technische levensduur van dergelijke systemen ruim overschrijdt. Zowel de hardware (camera's, lenzen, bekabeling, printplaten) als de software (beeldverwerking, opslag, beveiliging) is verouderd. Uit een analyse van Securitas blijkt:

Fysieke slijtage
- De behuizing van de camera vertoont zichtbare gebruikssporen, waaronder krassen en verkleuring.
- De lens bevat kleine krasjes en lichte waasvorming, hetgeen van invloed kan zijn op de beeldkwaliteit.
- De mechanische onderdelen, zoals de scherpstel- en zoomfunctie, functioneren stroef en met verminderde precisie.

Softwarestatus
- De bij de camera behorende software is inbegrepen, maar blijkt niet up-to-date.
- Firmware-updates zijn niet uitgevoerd sinds [datum indien bekend].
- Mogelijke compatibiliteitsproblemen met huidige besturingssystemen worden voorzien.

Onderhoud
- Regulier onderhoud is aantoonbaar achterstallig. Er zijn geen recente reinigingen, afstellingen of controles gedocumenteerd.
- De werking van diverse fysieke knoppen is vertraagd, vermoedelijk als gevolg van interne vervuiling of slijtage.

De camera functioneert momenteel nog, zij het met duidelijke beperkingen. De combinatie van fysieke slijtage, verouderde software en uitblijvend onderhoud verhoogt het risico op verdere prestatievermindering of uitval.

- Uitvoering van een volledige onderhoudsbeurt, inclusief technische reiniging, smering van bewegende delen en software-update.

5. Conclusies

De eerdergenoemde voorbeelden en signalen vormen reden te meer om over te gaan tot een totale herpositionering van het bestaande cameranetwerk in Edam-Volendam. Door voortschrijdend inzicht en

veranderende omstandigheden waaronder groeiende bezoekersaantallen, veranderde bebouwing, belemmerende zonweringen en gewijzigde looproutes is het noodzakelijk dat het huidige cameraplan wordt herzien en aangepast aan de hedendaagse veiligheidsbehoeften.
Niet alleen Volendam, waar het grootste deel van het toerisme en nachtleven geconcentreerd is, verdient hierbij aandacht. Ook in Edam met zijn toenemende evenementen, historische binnenstad en verbinding met recreatiegebieden groeit de behoefte aan zichtbare, goed gepositioneerde cameratoezichtlocaties.

6 Aanbeveling

Met de hierboven omschreven evaluatie werken we momenteel hard aan een her positioneringsplan en uitbreiding van cameratoezicht m.b.t. Volendam, voetbal en centrum Edam “Cameratoezicht 2026-2030”.
Bij het her inrichten en exploiteren van cameratoezicht voor de toekomstige situatie kunnen verschillende knelpunten optreden. Uit landelijke evaluaties blijkt dat gemeenten soms tegen praktische obstakels aanlopen Belangrijke aandachtspunten zijn:

- Financiering en uitrusting: De investering in hardware (camera’s, masten, bekabeling, servers, licenties) is fors. Een eerdere begroting toonde bijvoorbeeld een investering van ~€250.000 voor aanleg en een structureel onderhoudsbudget van €70.000 per jaar. Uit het evaluatierapport blijkt dat kosten voor aanschaf en opslagcapaciteit vaak de gebruiksduur beperken: “Cameratoezicht is duur, zowel de aanleg als opslagcapaciteit zijn kostenposten. Hierdoor kunnen sommige gemeentebeelden niet de maximaal toegestane periode bewaren” Edam-Volendam heeft vergelijkbare kosten: camera’s en bijbehorende infrastructuur worden afgeschreven over 5–20 jaar. De gemeente moet daarom budget reserveren voor onderhoud en vernieuwing (bijvoorbeeld de eerstvolgende vervangingsgolf over enkele jaren).

- Inrichting uitlezing en monitoring: Het cameratoezicht is alleen effectief als iemand de beelden bekijkt of analyseert. Tot voor kort had Edam-Volendam een contract met de gemeente Purmerend voor het uitlezen van camerabeelden in de weekenden. In de praktijk bood deze constructie onvoldoende aansluiting op de gewenste operationele aansturing en ging zij gepaard met relatief hoge kosten. In de winternota 2024 is daarom besloten het budget op te hogen en eigen medewerkers op te leiden om deze taak over te nemen na 2025 kan het uitlezen door het Purmerendse contract worden herzien. Dit illustreert een organisatorisch knelpunt: deskundig personeel moet beschikbaar zijn om beelden te monitoren en acties te ondernemen.

- Samenwerking met private partijen: Sommige gemeenten laten camerabeelden uitlezen in samenwerking met beveiligingsbedrijven of andere overheden (PPS-constructies). Edam-Volendam werkt samen met politie en buurgemeenten; het kan ook kiezen voor privébedrijven om de uitkijk te organiseren. Hierbij moet scherp gelet worden op wetgeving (burgemeester blijft verantwoordelijk voor inhoud en privacy). Uit evaluaties blijkt dat samenwerking (bijv. via beveiligingscentrales) kan schelen in kosten, maar dat dit organisatorisch goed moet worden geregeld.

Reactievermogen en follow-up: Een knelpunt is ook dat beelden betekenis krijgen *nadat* een incident heeft plaatsgevonden. Op het moment zelf moet de politie of Boa snel ingrijpen. De gemeente houdt hier rekening mee door in het beleidskader afspraken op te nemen over

- Meldingsprocedures en opvolging. Er worden bijvoorbeeld procedures beschreven hoe cameraregistraties doorgegeven worden aan wijkagenten en binnen welke tijd (bij urgentie bijvoorbeeld live, anders na afloop).

Samengevat: camera’s duur en complex zijn in gebruik, en ziet voor 2025–2030 aandacht voor herpositionering, financiering, personeel en betrouwbare techniek.

6.1 Herpositionering van camera's

Het document beschrijft dat cameratoezicht een onderdeel is van het veiligheidsbeleid; het draagt bij aan het inzicht in de openbare orde maar staat niet op zichzelf het bevat concrete afspraken: het aanwijzen van nieuwe locaties, het onderhoud van de techniek, de inzet van eigen uitlezers en de financiering daarvan. Een belangrijk punt in de evaluatie is de positie van de huidige cameraopstelling, uit onderzoek fysiek op de toezichtcentrale en op locaties in Volendam blijkt dat er onvoldoende zicht is vanuit de camera. Dit is een belemmering voor het waarborgen van de openbare orde en veiligheid van onze stad en inwoners.
Dit betekent dat er ook gekeken moet worden naar nieuwe locaties waar de toezichtcamera beter tot zijn recht komt in een omgeving scan.
Het betekent niet dat we alle huidige camera's moeten herpositioneren.

6.2 Vervanging camera's installatie

De werking van het systeem kan worden gehinderd door storingen (bijvoorbeeld door werkzaamheden in straten die kabels raken) of door slechte beeldkwaliteit (weinig licht, weersomstandigheden). Bovendien vereisen vaste camera's een goede positie.
Op basis van bovenstaande constateringen wordt aanbevolen om de huidige cameraopstellingen te vervangen.

- Volledige vervanging van alle bestaande camera's en softwarecomponenten.
- Gebruik maken van moderne, high-definition camera's met nachtzicht, groothoeklenzen en AI-ondersteuning.
- Vernieuwing van servers, opslag en softwareplatforms (met beveiligingsupdates en koppeling met politie/handhavingssystemen).

Om te blijven voldoen aan de eisen op het gebied van veiligheid, toezicht en handhaving. Er wordt dringend geadviseerd de verouderde camera-infrastructuur te vervangen. Dit draagt bij aan een effectiever preventie- en handhavingsbeleid en verhoogt de weerbaarheid van de gemeente tijdens evenementen en risicomomenten.
De gemeente zet met een dergelijke herpositioneringsslag een belangrijke stap richting toekomstbestendig toezicht dat recht doet aan zowel veiligheid, preventie als privacy. Alleen met een goed afgewogen en flexibel ingericht cameranetwerk kan Edam-Volendam adequaat inspelen op de dynamiek van het moderne publieke domein.

6.3 Uitkijken in eigen beheer en regie

Uit de evaluatie is ook naar voren gekomen dat de technisch toezicht centrale onder regie van politie aan de Nicolaasstraat te Zaandam per 01-01-2026 beëindigt[1].
Door de toename van incidenten en de groeiende behoefte aan veiligheid is cameratoezicht een belangrijk instrument geworden. Wij beoordelen cameratoezicht onder eigen regie als de meest gewenste vorm van het organiseren van cameratoezicht met het oog op maximale controle, flexibiliteit en waarborging van gegevensveiligheid en adviseren om de mogelijkheid van cameratoezicht in eigen regie verder te verkennen en uit te werken.
De toezichtcentrale fungeert als het hart van het cameratoezicht: een beveiligde ruimte waar camerabeelden live worden gemonitord, incidenten worden gesignaleerd, en waar snel actie kan worden ondernomen. De centrale draagt bij aan preventie, snelle interventie en betere informatievoorziening richting hulpdiensten of andere betrokkenen.
Voordelen van eigen regie

- Live monitoring van camerabeelden op risicolocaties.

[1] Hoewel dit de status betrof tijdens schrijven van de evaluatie, is de locatie nog steeds in gebruik, waarbij de toekomst onduidelijk is. Gemeenten (regionaal) en politie weten dat op korte termijn stoppen ongewenst is wegens het gebrek aan een alternatieve locatie. Daarmee is de locatie in wezen nog voor onbepaalde tijd, maar wordt gekeken naar afstoting.

- Terugkijken van beelden bij meldingen of incidenten.
- Samenwerking met externe partijen, zoals politie of beveiliging.
- Loggen en rapporteren van opvallende gebeurtenissen.
- Data-opslagbeheer conform wet- en regelgeving (o.a. AVG).

Benodigde inrichting

1. Ruimte
    - Afgesloten, beveiligde ruimte met beperkte toegang.
    - Goede klimaatbeheersing, geluidsisolatie, verlichting (daglichtarm).
2. Technische infrastructuur
    - Videowalls of meerdere monitoren (4–8 schermen is gangbaar).
    - Werkstations met videomanagementsysteem (VMS).
    - Centrale serverruimte of NAS voor beeldopslag.
    - Back-upvoorziening en redundantie bij stroomuitval.
    - Hoge netwerkcapaciteit (glasvezel aanbevolen).
    - Beveiliging tegen cyberdreiging (firewalls, VPN, logging).

Gemeente
EDAM
VOLENDAM

Ondernemend en betrokken.

W. van der Knoopdreef 1
1132 KN Volendam
Telefoon: 0299-398398
Email: info@edam-volendam.nl

www.edam-volendam.nl